

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:
Egressy-utca 27-ik szám alatt,
I. körben van, hova a lap
ugy szellemi, mint anyagi ré-
szét illető minden közlemény
intézendő.

BÁCSKAI ELLENŐR.

Társadalmi, közmivvelődési, szépirodalmi és közgazdasági közlöny.

A szabadkai levelezési egyesület hivatalos közlönye.

Előfizetési díj:
Helyben házhoz hordva és
vidékre postán küldve:
Egész évre . . . 12 korona.
Félévre . . . 6 korona
Negyedévre . . . 3 korona
Egyes szám ára 20 fillér.

Megjelenik hetenkint kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

Csak bérmentes levelek fogadtatnak el s kéziratok nem adnak vissza.

Háromhasábos nyitlter sora:
40 fillér.

Leleplezések.

Senkisémet vonja kétségbe a hirlapoknak, mint a nyilvánosság organumainak abbéli jogát sőt kötelességét, hogy minden visszaélést, minden a létező jogrendbe ütköző eseményt a nyilvánosság előtt pertraktáljanak s azt érdeme szerint méltassák. Kell is, hogy így legyen. De viszont a hirlapokat olvasó közönség feltételezi és elvárja az ő lapjának szerkesztőjétől, aki az idők folyamán önkéntelenül mintegy bizalmasává lesz az olvasónak — mondom joggal elvárja, hogy amiket közöl s főleg »leleplezéseknél« amidőn egyesek, vagy testületek tisztességéről, reputációjáról esik szó, hogy a t. Szerkesztő úr előbb az általa világgá dobott dolgok valóságáról csakugyan meggyőződött: legyen.

A »Bácskai Hirlap« előszeretettel űzi a »leleplezést« s egy párszor volt is némi alapja a szenzációknak, de a gyakori leleplezések legnagyobb része csütörtököt mondott. Hogy csak néhányat soroljunk fel: ilyen az általa állandóan napirenden tartott bunyevác kérdés. Egy néhány nem tulságosan veszedelmes bunyevác ifjunak kirohanásai alapján az egész bunyevácsgot veszedelemben forgónak tartja, pedig bizonyos az, hogy ezen hazafiságának és romlatlan lelkületének száz és ezerszer bizonyosságot nyújtott népfaj továbbra is magyar marad szívében és lélekben. Az igazság pedig annyi, hogy a »B. H.« lát nem létező rémképeket s a mi jó bunyevácaink őszinte jó kedvvel mulatnak az ő »viharágyu« pukkantásain

— de végeredményében nem lesz valami nagy hiba az egész hadjáratból. Egy másik csütörtököt mondott de eredményében jóval komolyabb leleplezés a kórházi leleplezés. Mindenki emlékezik még azon egy év előtti az egész városban megbotránkozást keltett állítólagos visszaélésekre amikről a B. H. zengett heteken keresztül. Irgalmatlanul gázolt keresztül mindenben és mindenkin s kijutott akár közvetlenül, akár közvetve a gyansításból még annak is, aki csak valaha a kórház felé járt. Lett nagy vizsgálat özönével s napokon keresztül hallgattattak ki a tanúk s anélkül, hogy a hozandó ügyészi véleménynek praejudikálni akarnánk állithatjuk, hogy az egész affair mesterségesen felfúvott minden alapot nélkülöző, mendemunkákra alapított hecnek fog bizonyulni. Egyet azonban mégis elért a B. H. s ez örök érdeme marad; hogy a városnak nagy költségére került s tőlünk mindenki által irigyelt s csakugyan mintaszertien vezetett kórházunk jó hírnevét, orvosainak s egész személyzetének reputációját alaposan a földhöz csapta s évek fognak elmúlni, amíg azt megfeszített ügybuzgalom árán visszaszerezni képesek lennénk. Csak azt szeretnők még tudni, hogy a B. H. ha meggyőződik majd arról, hogy félrevezetttven ő maga is félrevezette az egész közönséget jóvá teheti-e s teszi-e majd oly irgalmatlanul elpusztított. Nem hisszük. Legáltalab erre mutat legutóbbi »kórházi leleplezése« amelyben ismét állítólagos visszaélésekről zeng — de amely közle-

ménynek egy szava se úgy igaz amint megírva lett. Hát t. Szerkesztő ur oly nagy fáradtságba került volna megkérdeznie az illetékes forumokat avagy személyes meggyőződést szerezni azon állítólagos visszaélésekről, vagy egy ártatlanul meghurcolt közintézet nem érdemli tán meg azon néhány lépésnyi utat, amelyet tennie kell a t. Szerkesztő urnak mielőtt cikkét nyomdafesték alá adja? Igen ám csak hogy akkor, hol maradna a szenzáció?

A kórházi orvos urak és gondnoki hivatal pedig határozott rosszalást érdemelnek, a miért az ilyen mélyen az intézet s saját egyéni reputációjukba vágó híresztelésekkel szemben nem reagálnak s azokat kellő értékükre nem szállítják le.

A népszámlálás.

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi minster fontos és érdekes rendeletet intézett valamennyi törvényhatóságához az 1900. év végén, december 31-én megejtendő népszámlálás végrehajtása tárgyában.

A népszámlálási törvény végrehajtásában érdekelt fél minden állampolgár; olyan törvény ez, mely csak akkor biztat eredménnyel, ha maga a közönség hajta végre. Legfontosabb szerep jut e ponton az ország intelligenciájának, papoknak, tanítóknak, földbirtokosoknak az alsóbb néprétegek fölvilágosításában. Elháríthatatlan szociális kötelesség ez, mert mindenki aki a népszámlálás körül való buzgólkodásban az országot szol-

A »BÁCSKAI ELLENŐR« TÁRCÁJA.

Ott vagyok köztetek . . .

Ott vagyok köztetek, ha olykor mulattok,
S eseng a boros pohár, szilaj nótá járja;
Én is kurjangatok, járom a bolondját
S be-betekintetek az öblös pohárba.
S nem is veszi észre soha senki rajtam,
Hogy összerázkódom egy-egy pohár bortól;
S hogy a vidám nótá, duhajkodás közben
Szememből egy-egy bús könnyesepp alá csordul.

Ott vagyok köztetek s iszom nyakra — főre;
Pedig beh keserűen izlik a bor nekem.
Mindenik cseppjében mind össze van gyűlve
Bubánatom s minden nagy keserűségem.
S dalok veletek . . . Óh, ha belátnátok
A szívembe akkor, milyen kin dül benne:
Talán-talán ti is elszomorodnátok
S duhaj kedveteknek rögtön vége lenne.

Ott vagyok köztetek és nem panaszkodom.
Nem mondom el milyen boldogtalan vagyok.
Veletek mulatok s ti nem is sejtitek,
Hogy lelkem ez alatt milyen nagyon sajnóg.
. . . Nem egy vig dalommal fokozom kedvetek,
Nem egy vig tréfámon kacagtok nagyokat;
Én pedig azután, ha haza vetődöm
Sirok úgy, hogy szívem majd hogy meg nem szakad.
Kömer.

Babona a palotákban.

A babona a fejedelmi paloták csillogó termeiben csak oly otthonos, mint a zsupfedes

szalmaviskók szük szobájában. A jövendőmodók hiszékeny közönsége nem csupán a tudatlan és félművelt nép egyszerű embereiből rekrutálódik, hanem akad a babonának nem egy rendíthetetlen híve a magas és legmagasabb körökből is. A most élő fejedelmi személyiségek közül egész sor van olyan akikről köztudomásos dolog, hogy hisz a babonában. Különösen el van terjedve a babona az angol és dán udvarnál.

A walesi herceg, aki tudvalevőleg nem igen huzakodik egy kis kártyavetéstől csak olyan babonás, mint minden más játékos. Csak akkor tesz föl nagyobb összeget a kártyára, ha két hölgy között ül, a kiknek azonban nem szabad feketén öltözve lenniök; a fekete ruháról azt hiszi, hogy szencsétienséget hoz neki. De ez még nem az egyedüli babonája. A kártyát csak a bal kezével emeli le sohasem a jobba! A nyereséget melyet babonáságból sohasem számlál meg, míg a játékasztalnál ül, mindig csak a jobb kezével dugja zsebre. Arra sohasem lehet rábírni, hogy hétfői napon játsszék; a hétfő ónala és az egész angol királyi családnál az, ami másoknál péntek: szerencsétlen nap.

A játéknak egy másik fejedelmi nagy kedvelője, Milán, volt szerb király még a walesi hercegnél is sokkal babonásabb. A roulette-nél soha sem tesz vörörsre s annyira hisz a ba-

bonában, hogy a vénasszonyok szerencsétlenségét hoznak, hogy aznap hozzá sem nyul a kártyához amikor vénasszony akad az utjába. Pénteki napon nem játszik s egyáltalában semmibe sem kezd bele, mert nem csak a játéknál, hanem minden egyéb ténykedésnél a babona rabja.

Viktoria angol királynőről ismeretes, hogy sűrűn vet magának kártyát s feltétlenül hisz abban a mit a kártya mond. Eugénia excészárné is nagybarátja az efajta jövendőmondásnak s ha a két öreg uralkodónő együtt van, egymásnak olvassák ki a kártyából jövendő sorsukat. Az angol királynő palotájában hivatásos jósök és jósnők egymásnak adják a kilincset. Signor Ruferto, Londonnak ez idő szerint leghíresebb jövendőmondója szolgálatait nem csak az angol királynő és a volt francia császárné, hanem az előbbinek Beatrice nevű leánya is gyakran veszi igénybe.

Beatrice hercegnő a nemrég elhalt Battenbergi Henrik herceg özvegye rendíthetetlenül hisz a jövendőmondók csalhatatlanságában mióta egy jóslat, melyet sok évvel ezelőtt modott neki egy öreg Pithya az utolsó beteljesedett. Egy cigányasszony akkor azt jósolta meg neki, hogy az, akit a hercegnő szeret, sohasem lesz az övé. Idegen országban fog az meghalni s az a férfi akié tényleg lesz, követni fogja amant. És tényleg így is

gálja, megleti jutalmát abban, hogy maga is közvetlen szemléletből ismeri meg közállapotainkat.

A kereskedelemügyi miniszter rendelete, amelyhez általános utasítás is van csatolva, a következő:

»A legfontosabb állami és társadalmi érdekek fűződnek ahhoz, hogy az országok népességének létszáma és népességünknek főbb viszonyai bizonyos időközökben általános népszámlálás által kideríthetők legyenek és megállapíthatók, ugyanannyira, hogy a népszámlálások hasznossága és szükségessége minden művelt államban az egész népességnek már szinte köztudatába ment át.

Hazánkban, hol annyi sok fontos közigazdasági és nemzeti feladat vár megoldásra, kétszeresen szükséges, hogy megszerezzük mindazokat a tanúságokat, melyeket népességünk családi, társadalmi, fizikai, kulturális és gazdasági állapotának alapos ismerete nyújt. Ebben rejlik a nagy általános népszámlálás rendkívüli fontossága s e fontosság tudata vezette a törvényhozást, amidőn az 1900. évi népszámlálásról szóló 1899. évi XLIII. t. c. meghozatala által a magyar korona országában az 1900. évi december hó 31-én létező állapot szerint, általános népszámlálás tartását rendelte el, gondoskodván az eszközökről a végrehajtás sikerének biztosítására.

Nem kétlem, hogy tekintve a fontos közérdeket, mely a népszámlálás sikeréhez fűződik, a nagy országos munkát fogantató körül az összes törvényhatóságok legnagyobb buzgalmat és a legnemesebb versenyt fogják kifejteni, annival is inkább, mert a népszámlálási munkálatnak sikeres végrehajtása, e munkálat nagy terjedelménél, sokoldalúságánál és aprólékosságánál s egyáltalában egész műveltségét fogva, úgy a törvényhatóságoknál, valamint az alsóbb hatóságoknál, járási és r. t. városoknak, különösen a községi és közigazgatási hatóságoknál, sőt magának a megválasztandó egész népességnek is a legbuzgóbb közreműködését feltételezi.

Az általános utasítás és az annak mellékletét képező felvételi minták és az ezek kitöltésére vonatkozó részletes utasítások a népszámlálási munkálat egész menetére részletes tájékoztatást nyújtanak: a törvényha-

történt. Napoleon herceg Eugénia császárné fia, akit szívébe zárt a hercegnő a sötét Afrikában a zuluk nyilaitól találva lelte halálát. Battenberg Henrik herceg akinek Beatrice hercegnő hitvese lett, ugyancsak Afrikában hagyta ifjú életét.

Ugyanaz az a cigányasszony az ő vérszeljes jóslatával a walesi hercegnek is sok álmát okozott. Azt jóslta ugyanis neki: »Egy koronát látok a fejed felett lebegni. Látom amint utána nyulsz, de sohasem fog a fejedre ülni.« A könnyűvérű herceg ezt a kellemetlen jóslatot nem igen vette komolyan, de mikor látta, mint teljesedik be szórol-szóra amit a cigányasszony nővérének mondott, nagyon kellemetlenül kezdte magát érezni s a jóslatból korai halálát olvassa ki.

Még többet szenved a babona nyüge alatt a dán trónörökös családja. A trónörökös fia Károly herceg lelkes spiritista. Szorgalmasan citálja a szellemeket s már egész könyvtárt, tesznek ki azok a kéziratok amelyek írástól szellemektől erednek. De maga Keresztély herceg és Lujza hercegnő is hisznek a szellemekben, ami eklatánsan bizonyult be egy alkalommal amidőn Stokholmban, a svéd királynál voltak vendégségben.

Mint minden valamirevaló királyi kastély

tőségnek szoros kötelességgé teszem tehát ez utasításoknak és felvételi mintáknak tüzetes tanulmányozását.

Amint az általános utasításból is kitűnik, a népszámlálás végrehajtásánál a főszereplő tulajdonképpen a községi elöljáróságok, különösen a községi közigazgatás és a számlálási teendők végzésére kinevezendő számlálóbiztosok lelkiismeretes munkásságán és a községnek készséges közreműködésén nyugszik. Lehetőleg igyekezzék tehát a törvényhatóság számlálókörletek megalakításánál s a számlálóbiztosok kiválasztásánál minél nagyobb körültekintéssel eljárni s a népességben is a népszámlálás iránt minél általánosabb érdeklődést felkelteni, különösen pedig elejét venni minden olyan netalán mutatkozó aggodalmaknak, mintha a népszámlálás az adók emelésére szolgálna, meggyőzve a községet arról, hogy a népszámlálásnak semmi egyéb célja nincsen, mint az ország összes népességének létszámát s a népességnek mindazon közérdeki viszonyait kideríteni, amelynek ismerete éppen a népesség minden egyes tagja boldogulásának előmozdítása érdekében kifejtendő állami és társadalmi tevékenységnek képezi előfeltételeit.

Hogy a népszámlálás végrehajtásában részt vevő összes tisztviselő összes tisztviselői összehangzott közreműködése minél inkább biztosítottassék, a törvényhatóság első tisztviselője a jelen rendelettel vételeztetve számítva legfeljebb négy hét alatt ülésre hívja meg a népszámlálásnál igénybeveendő összes közigazgatási tisztviselőit s legyen rajta, hogy ez ülésben az összes közegek az általános utasítás és mellékleteinek tárgyalása által a népszámlálás egész menetéből beható tudomást szerezzenek. A törvényhatóság első tisztviselője ugyanezen alkalommal jelölje ki mindazon központi s járási és városi tisztviselőket, a kiket a népszámlálási ügyek előadásával, részben azoknak önálló hatáskörben felelősség terhe alatt való intézésével megbiz.

A népszámlálási teendők tanulmányozásának mielőbbi fogantatásához végett a m. kir. központi statisztikai hivatal az összes előmunkálatok céljára, tehát a népszámlálásnál közreműködni hivatott vármegyei és városi törvényhatóságai (központi, járási és r. t. vá-

a svéd királyné is hajlékot adott egy pár szellemnek, amelyek nem igen respektálták az udvari szertartásokat, mert mindjárt az éjjel, hogy a dán vendégek megérkeztek, elkezdték titokzatos játékaikat. Először is kidobták az ágyból a főkamarás mestert, azután egy merész szellem a dán herceg ágyához férközött s jéghideg kezével végigsimította a herceg arcát, ami persze nem esett neki nagyon jól. Harmadnap a hercegnőhöz ment egy-egy szellem látogatáshoz, a boudoirjába, amitől szegény annyira megijedt, hogy ájultan rogyott össze. A java még csak ezután következett. A herceg egy este a könyvtárba ment, hogy egy könyvet hozzon ki magának, melyet reggel benfelejtett. Mivel tudta, hogy a könyv hol fekszik nem gyújtott világot, hanem csak úgy ment be a könyvtár sötét termébe. Alig hogy bement, a szomszéd termekben levő kisérlet iszonyu kiáltást hallott s utána heves viaskodás zaját. Gyorsan behatoltak a könyvtárba s ott látták halot halványan, reszkette, eltorzult arcvonásokkal a szegény herceget.

Mi történt? A szellemek egész csordája rávetette magát, kikapták a könyvet a kezéből s fojtogatni kezdték. A herceg viaskodott velük s csodálatos módon éppen menekült meg körmeik közül. Persze kiküldték az

rosi) közegek s a községi elöljáróságok, valamint a számlálóbiztosok részére az általános utasításnak a hozzátartozó mellékletekkel felszerelt kellő mennyiségű példányát e rendelettel kézhezvétele után a legrövidebb idő alatt meg fogja küldeni a törvényhatóság első tisztviselőjének, aki azoknak az érdekelte hatóságok és annak idején, ha a számlálókörletek megalakítottak és számlálóbiztosok kinevezettek, a számlálóbiztosok közt való szétosztásáról a járási és városi hatóságok útján gondoskodják.

Őszi tanácsok télire.

Dandárja van a munkának, mert amióta annyi a tüzes gép, hogy majd minden tanya előtt pütyököl egy, azóta még vasárnap is csak tisztát váltani járunk haza.

Atymfia, ha a tanyára menet egy pohár borra betérsz, ne átdal a kezébe venni ezt a mi újságunkat, a te régi jó öreg barátodat is és tedd el jóféle őszi tanácsait télire.

Először is, ha azt mondjuk, hogy az idei termés inkább rossz mint jó, talán úgy nagyjából igazunk is van. Azt ugyan nem mondhatni, hogy aszályos esztendő voltunk, mindazonáltal helyenkint akkora a csalódás a tavalyi terméshez képest, hogy a számitásunktól messzire elestünk és a legtöbb gazda méltán vakarja a füle tövét a gond mián. És hogy a csalódás még inkább gondolkodóba ejtsen bennünket, azt látjuk, hogy éppen a sovány földek fizettek aránylag jobban. Így tehát se nem a munkában, se nem a trágyahiányban van a hiba, hanem a rendetlen időjárásban és hogy magunkat se dédelgessük: a vakmerő bizodalomban és megváltozott életmódunkban.

Hm, álljunk csak meg, mi lenne belőlünk, ha — ne adja az Isten — de hirtelen csakugyan egy aszályos esztendő szakadna a nyakunkba? — aligha nem a dob felelné rá, vagy a házunk udvarán, vagy a földünk végén.

Értsük meg egymást, rendetlen életmód és okatlan gazdálkodás az, amit néhány év óta üzünk majdnem kivétel nélkül.

Dolgozunk majdnem szakadásig két hóna-

egész kastélyt, de a huncut szellemekre bizony nem találtak rá, csak a könyv hevert ott a padlón szétrongyolva és egy pár szék volt földöntve. A hercegi pár azonban jóllakott a szellemekkel s nyomban ott hagyta a svéd kastélyt. Mind a ketten szentül megvannak győződve, hogy tényleg szellemek voltak akiket láttak és akikkel a herceg viaskodott.

A belga udvar sem ment minden babától, Klementina hercegnő Stefánia huga tele van babonás hittal. Az olasz trónörökösrel kellett volna egyidőben jegyet váltania, egy rettenetes állomkép azonban arra bírta, hogy ígéretét visszavegye. Azt álmodta ugyanis hogy lent van a pokolban mint kárhózzott, a többi kárhózzottól körülveve. Ezt az álmot úgy magyarázta, hogy Istennek nem tetsző dolgot cselekszik, ha olyannak nyújtja kezét, aki a pápa ellensége.

Mint ezeknél a királyi udvaroknál, úgy bizonyára a többiekénél is buján tenyész a babona szapora palántája, melyet bizony nem egyhamar fog életű nedvétől megfosztani a fölvilágosodás izzó fénye.

pon át és heverünk majdnem az ásitásig tíz hónapon keresztül. És hogy ezt a vétkes aránytalanságot kiegyenlítsük, évről-évre felszedjük a pénzt a házra, földre egyaránt, amíg a termés csak úgy nyögi őszszel a kamatokat, mert hát a tőke törlesztést örökségül hagyjuk a fiainkra. Az ám, ha még csak így volna, de még más baj is van, amennyiben a termés másik fele is csak addig a miénk, míg haza hordjuk, mert hiszen még tavaly felszedtük a zsidótul rá a tenger előleget.

Hogy az Isten pusztítsa el azt az előleget! — felvettük nyolcas kamatra s ráadásul a zsidó előre kifogta belőle a kamatot is (tehát ez már tizenhatos kamat, hanem mi ezt nem értjük) és mikor a mi hatforintos buzánkat nyolcforintos korában szállítja el a közraktárakba s eladja akkor is ott, amikor és ahol még ez a nyereség is tetézve lesz, akkorára már valóságos nagy uzsorásunkká nőtte ki magát, anélkül, hogy egygyűgűségünknek csak egy szikra joga is volna feljajdulni.

Nem lehet a mondja erre egyik-másik rövidlátó csökönyös atyámfia, valamelyes haszonnak csak mégis kell, hogy maradjon nékem is s úgy sejtem, hogy van is.

Persze hogy van, a te tulajdon két kezéd munkája, mert azt nem számítod, mert az nem kerül pénzedbe. Ez a te egyetlen fizetésed, vagy mondjuk tiszta nyereséged; vagyis más szóval: a tulajdon földeden önmagadnak a napszámosa vagy.

Azt mondják beavatott uri emberek, hogy a takarékpénztárak és bankok évről-évre több-több gazdát esznek meg s ha egy aszályos esztendő ütne be, végé hossza nem lenne a licitációnak.

Hallod atyámfia a sirály ott kóvályok a fejed felett s a halálmadár ott kopog az ablakodon.

Verje meg az Isten azt a váltót, még ahun egy is van a világon, nincs annál veszedelmesebb, átkosabb papiros a világon s aki egyszer megkóstolja, olyan az, mint a hinár, mindig beljebb sülyedsz, minél tovább kecmeregsz benne.

Hiába, már az csak úgy van, mert hát két hónapig azért dolgozunk, hogy tíz hónapon át heverjünk.

E helyett mit tesz az erdélyi meg a dunántúli nép? — épen fordítva él s tíz hónapon át dolgozik és alig tesz ki két hónapot, amit pihen, de azt apró cseprő munkában: házi iparban, gyékény, vessző és más illetén munkálkodásban.

Nagyapánk még betett egy darab szalonát, meg egy karéj kenyeret a tarisznyába, kiment a tanyára egy hétre: szombaton este aztán resegva gördült haza a tetőre meg rakott ökörszekér. Még a holdvilágon is fordultak egyszer kétszer, másnap aztán a zsidó láttatlanban is tizforintjával fizette köblit; a szép nagybankókat aztán nagyanyánk berakta a tulipános ládafiába, az volt még akkor a takarékpénztár és a bank. Hát még a tenger jószág: birka, disznó, ló, szarvasmarha, drágább volt az a legelő, vétek lett volna feltörni buzának, hiszen a lábas jószágnál nem volt jobb pénz a téli vásárokon; az volt még akkor az előleg.

Mikor aztán a tengeri fosztás meg a régi jó szüretnek is elmúltak, beültek tisztos öregünk a búbos kemence padkjára, nagyapánk gyékényből, rőzséből kasokat kötögetett; nagyanyánk pedig elővette guzsalyát és a maga áztatta jóféle kendert fonogatta egész télen át vászonnak, a maradékból pedig a kötélverő egész esztendei kötelet eresztett.

Egyszóval, minden kitelt a házból, csak jóféle safrányért jártak a boltba, mert még olajütő malmaink is voltak.

A módi pedig abból állott, hogy a tiszta srobában minden tulipános volt: superlátos ágy, asztal, szivhátú székek, láda, almáriom, még a firhang tartó is.

Hát ma, hogy állunk? — van-e még tulipános butor valahol, hiszen már fotel meg politúros nyavalya járja. Tud-e még valamelyik lány fanni, hiszen a régi kerekos rokka helyén varrógép zakatol. Hát az elnyühetetlen házi vászon helyett miből készül a gatya, meg az ing? — rumburgi meg tiroli bolti rongyból. Hova lettek a régi tornyos ágyak? — selyem paplan ormótlaitja. Hát a pazar himzésű cifra szűr, a szironyos bunda, bekecs, ködmen? kaputrokk lett belőle s helyenkint vigyorog belőle a módi pantáló. És hajdani, festői szép viseletű asszonyaink, leányaink? — ma már divatmajmolók, fél ur, fél paraszt; az ur paraszt lett, a paraszt pedig urrá vedlett ruhában, erkölcsben és... cifra nyomoruságban.

Atyámfia, nagy szól ez, ha meg nem áll. Ne állanánk meg egy keveset gondolkodni felette? Hátha még nem késő vissza térni a régi erkölcsökhöz, jószokásokhoz, egyszerűséghez, viselethez, takarékosághoz, addig, míg a takarékpénztár, a bank meg az előleg ki nem forgat benünketebből az istenverte módi plundrából.

Ezek ugyan afféle őszi tanácsok, de nem árt, ha egy szakajtóval aszalunk belőle télire.

* * *

Értesítés.

Szabadka város belterületi községi ismétlődő iskoláiba az iratkozások szeptember hó 7—15-ig eszközöltenek az illető kerületi igazgató-tanítók által.

Az 1868. évi XXXVIII. törvény 50. §-a értelmében ez iskolákba 15 éves korukig a 12-dik évet betöltött és általában azon gyermekek tartoznak járni, kik a mindennapi iskolai egész tanfolyamot bevégezték.

Tanítási idő: télen heti 5, nyáron heti 2 óra. A növendékek ez iskolákban tandíjat nem fizetnek.

A felügyelő-igazgatóság.

Helyi és vidéki hírek.

— **Tisztelettel felkérjük azon tisztelt előfizetőinket, akik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, hogy kiadóhivatalkhoz (Egressy-utca 27. sz. a. I. kőr) tartozásukat beküldeni sziveskedjenek miután — rendelkezési tőlénk nincs — nekünk is kötelezettségeink vannak. Vidéki előfizetőink legkönnyebben postautalvánnyal eszközölhetik.**

— **Személyi hír.** Mamuzsich Lázár polgármester, külföldi utjáról, f. hó 6-án este, szerencsésen haza érkezett és legközelebb át veszi hivatalát.

— **Kinevezés.** A vallás és közoktatásügyi m. kir. minister Springholz Mária okleveles tanítóképző intézeti rajztanítónőt a szabadkai állami tanítóképző intézethez segédtanítónővé nevezte ki.

— **Gyászmise.** Istenben boldogult Erzsébet királynőnk elhunytának második évfordulója alkalmából, szeptember 10-én, hétfőn d. e. 10 órakor a szt. Teréz templomban gyászmise tartatik.

— **Emlékszobor leleplezés.** A m. kir. államvasutak Szabadka állomásán az »Erzsébet királyné park«-ban felállított *Erzsébet királyné* emlékszobor ünnepélyes leleplezése f. hó 10-én, hétfőn d. e. 11 órakor fog megtartani, melyre a n. é. közönség tisztelettel

meghívatik. — Felvonulás a leleplezéshez a szt. Teréz templomban tartandó gyászmise után a templomból fog kiindulni.

— **Gyűjtés az »Örökimádás« templomára.** Erzsébet királynő emlékére állítandó »Örökimádás« templomára — halála évfordulója alkalmából — a helybeli róm. kath. templomokban a gyűjtést a következő urhölgyek voltak szivesek elvállalni:

A) Szeptember 8-án, szombaton.

I. A szt. Ferenciek templomában. Délelőtt 6—8 óráig: Mamuzsich Benedekné, öz. Morvay Ákosné öz. Zomboresevits Józsefné és Jandek Etelka. 8—10 óráig: öz. Kovacsich Károlyné, öz. Morvay Ákosné, Lichtnekert Károlyné, Kiss Irma, Polyákovits Mariska és Scultéthny Ilona. 10—11 óráig: dr. Békeffy Gyuláné, Milassin Illisné, Paukovich Szerén és Polyákovits Mariska. 11—12 óráig: dr. Mamuzsich Bódogné, Regényi Lajosné, Magyar Margit és Pertien Ete. D. u. 2—4 óráig: öz. Morvay Ákosné, öz. Zomboresevits Józsefné, Loósz Anna és Loósz Sárka.

II. A szt. Rókus templomban. Délelőtt 6—9 óráig: öz. Hidassyné szül. Sztantich Lidia, öz. Vojnich Félixné, Angeli Mariska és Rittay Erzsike. 9—11 óráig: Vujkovits Lucie, Dobel Ilona és Dobel Margit. D. u. 2—4 óráig: öz. Hidassyné szül. Sztantich Lidia, Mamuzsich Benedekné, Berényi Irén és Rittay Erzsike.

B) Szeptember 9-én, vasárnap.

I. A szt. György templomban. Délelőtt 6—9 óráig: Jaramozovich Lőrinczné, Karácsonyi Árpádné, öz. Morvay Ákosné és Naszkovits Margit. 9—11 óráig: Paukovich Andorné, Pertich Mihályné, öz. Pillich Lajosné, öz. Morvay Ákosné, Lindenmayer Piroska, Magyar Ilona, Paukovich Szerén és Pertich Eta. D. u. 2—4 óráig öz. Kovacsich Károlyné, dr. Mamuzsich Antalné, öz. Pillich Lajosné, Dobel Ilonka, Dobel Margit és Pillich Mariska.

II. A szt. Rókus templomban. Délelőtt 6—9 óráig: Mamuzsich Benedekné, öz. Hidassyné szül. Sztantich Lidia, Angeli Mariska és Rittay Erzsike. 9—11 óráig: Kopp Etelka, Táborny Mariska és Vujkovits Lucie. D. u. 2—4 óráig: öz. Hidassyné szül. Sztantich Lidia, Mamuzsich Benedekné, Berényi Irén és Rittay Erzsike.

III. A szt. Terézia templomban. Délelőtt 2—4 óráig: öz. Morvay Ákosné, öz. Zomboresevits Józsefné, Jandek Etelka és Polyákovits Mariska.

C) Szeptember 10-én, hétfőn.

I. A szt. Teréz templomban. Délelőtt 6—9 óráig: öz. Morvay Ákosné, öz. Vojnich Félixné, öz. Zomboresevits Józsefné, Jandek Etelka és Scultéthny Ilona. 9—11 óráig: dr. Biró Károlyné, Connen Vilmosné, Vermes Béláné, Vermesné szül. Vojnits Piroska, Kuzmanovits Margit, Lindenmayer Piroska, Magyar Ilona, Paukovich Szerena, Szabados Ilona, Szigethy Rózsika, Pertich Eta és Vojnich Ilona.

— **Meghívás.** A szabadkai I-ső nőegylet tiszt. tagjai tiszt. felhivatnak, miszerint f. hó 10-én, hétfőn d. e. 10 órakor a szt. Teréz templomban feledhetlen Nagyasszonyunk Erzsébet királyné lelki üdvéért tartandó gyászistentiszteleten mielő számokban megjelenni sziveskedjenek. Az elnökség.

— **Lelkész választás a szerbeknél.** A szabadkai szerb hitközség, az üresedésben levő egyik lelkészi állásra, a választást f. hó 9-én, vasárnap d. e. 10 órakor ejti meg. A lelkészi állásért pályáznak: Dimitrijevics Timót helybeli káplán, Nikolits György, Josanov Todor, Raics Mátos vidéki káplánok és Dobrejevics Dragutin papjelölt (dr. Dobrejevics Plátó szabadkai orvos fia). A választó testület 60 obtyinár (képviselő) és 24 bizottsági tagból áll, tehát a választó polgárok száma 84. A megválasztottnak az összes szavazatoknak a harmadrészt kell elnyernie, hogy megválasztása érvényesnek tekintessék, ha pedig ezt egyik jelölt sem éri el, akkor az újvidéki szerb püspök nevez ki Szabadkára lelkészt a pályázók közül, tekintet nélkül arra, ki mennyi szavazatot kapott.

— **Halalozás.** Csupor Gyula nyug. német-palánkai főszolgabíró, szept. 5-én, ele-

tének 61. évében Ó-becsen meghalt. Csupor bajai születésű volt s szülővárosában nagynépszerűségnek örvendett, különöse a 60-as években, midőn Tóth Kálmán képviselő jelöltsége mellett tartotta ékes szónokait. Az irodalommal is foglalkozott. Egy verskötete meg is jelent. Nyugalomba vonulása után Ó-Becsen ügyvédeskedett. Áldás és béke lengjen a jó hazafi porai felett!

Az új-honvédszáz laktanya építése. Budapestről — megbízható forrásból — vészszük a hirt, hogy a m. kir. honvédelmi miniszter a Szabadkán (a szegedi szállók végén) építendő új-honvédszáz laktanya építésére vonatkozó tervezeteket jóváhagyta.

A huszárok mennek a bakák jönnek. A Szabadkán összpontosított 4-ik honvédszáz ezred 12 napig tartó hadgyakorlataikat f. hó 7-én befejezték és ma, szombaton reggel állomási helyükre (Baja és Kecskemét) eltávoznak. Házierejük pedig a 6-ik m. kir. honvédszáz ezred, f. hó 9-én, vasárnap reggel — a lugosi táborból — városunkba érkezik.

Uj kórházépítés Baján. Schmausz Endre főispán elnöksége alatt, f. hó 4-én, Baja város törvényhatósága rendes haviközgyűlést tartott, melyen elhatározatott, hogy az építendő újkórházat: félmillió korona költséggel építik fel és három egyemeletes épületből fog állani. Hatvanyolc ágy lesz bőrbeteg és bujkorosoknak, 120 elmebeteg nyel elhelyezést, 72 más beteg és egy külön földszintes (elkülönített) épületben nyolc fertőző betegnek lesz ágya.

Városi zenedéknben a beiratás f. hó 10-én (hétfőn) kezdődik d. e. 11—12 órakor és tart f. hó 16-ig bezárólag. Zongorára, vonós- és fuvó hangszerek félévi tandija 10 korona; az ének tanfolyam növendékei tandíjmentesek. A tanítás a budapesti nemzeti országos Zenede tanterve szerint eszközölködtetik. Az intézet helyisége a régi főgymnasium földszinti termeiben van.

Forgalom kimutatás. A szabadkai kereskedelmi és iparbanknak f. évi augusztus havi forgalma — a hozzánk beküldött hivatalos kimutatás szerint — 2.546.666 korona 70 fillére emelkedett.

Az új bankjegyek Az osztrák-magyar bank főtanácsa, mint Bécsből jelentik, elhatározta, hogy a huszszoros bankjegyek kiadását úgy Bécsben, mint Budapesten f. hó 20-án megkezdi. Elhatározta továbbá a főtanács a tizforintosok kontingensének felemelését, a minék engedélyezését a két kormánytól kéri fogja. Új fiókokat állít fel a bank Kaposvárott, Kecskeméten, Szombathelyen és Ujvidéken.

Vasuti előmunkálati engedély meg-hosszabbítása. A keresk. miniszter Leininger Ármán grófnak a torontói h. é. vasutak Nagybecskerek állomásától Tót- és szerb-Aradac irányban a Tisza áthidalásával az Ó-becse-ujvidék-titeli h. é. vasutba Zsalyánál beágazólag vezetendő gőzmozdonyu h. é. vasutra adott előmunkálati engedélyt egy évre meg-hosszabbította.

Gőzmalom építés Uj-Szivácson. Schladt György szeghegyi gőzmalomtulajdonos Uj-Szivácson gőzmalomot épített.

Sertés bevétel tilalom. Az osztrák cs. és kir. belügyminiszter f. évi 30932. számú rendeletével a sertésvesznek Ausztriába történt behurcolása miatt, azonnal kezdődő érvényességgel a sertéseknek Ausztriába való bevételét ujabban még a következő területekről tiltotta meg: Bács-Bodrogh vármegye kulai, Ó-becsei és ujvidéki járásából.

Szeged főszabadult a sertésvesz alól. Szeged város polgármestere, mint a város másodfoku állategészségügyi hatóságának elnöke — Egressy Péter kerületi állami főállatorvos jelentése folytán — feloldotta a sertészárlatot, amely több mint négy hónapon át nagy sullyal nehezített Szeged város közgazdasági életére.

Letartóztatott lánykufár. Megemlékeztünk annak idején arról a kivándorlási mozgalomról, melyet Jokl Henrik bácskai tanító idézett elő a német ajku lakosság között. Jokl ugyanis a mikor tanítói állásáról leköszönt, még nagyobb szeretettel látott hozzá üzérkedéséhez; ügynököket fogadott, a kiket

szétküldött nemcsak Bácskába, hanem a délvidék minden részébe. Ezek az ügynökök aztán nem csupán a németeket, hanem a magyarokat is felizgatták a kivándorlásra, s különösen a magyar lányokat biztatták föl, hogy Németországban a szövögyárakban busás fizetés mellett kapnak alkalmazást. A kecsgető ígéretek sok magyar leánynak elcsavarták a fejét, s ezek utnak indultak az ügynökökkel, a ki Bécsig kísérte őket; ott aztán átadta más ügynököknek, a kik négyet-ötöt egy-egy csoportra osztva, különböző külföldi városokban nyilvános házakba vitték és ott eladták. Egy Weisz Bernát nevű bécsi ügynök Hamburgban adott el öt magyar leányt a kik közül azonban kettőnek sikerült megszöknie. Ezek után panaszot emeltek az odaváló rendőrségnél, mely megindította a vizsgálatot, de a bécsi ügynökök már ekkor nyoma vesztett. A hamburgi rendőrség ekkor értesítette a magyar hatóságokat s egyúttal a megszökött, valamint a még mindig fogva tartott másik három leányt kiszabadította a nyilvános házból és a konzulátus útján haza toloncoltatta őket. Ezek a szerencsétlen teremtetek tegnap előtt érkeztek Brestovácra, illetőségű helyükre. E közben azonban a csendőrségnek is sikerült kézrekeríteni a magyar ügynököket Schweiger József személyében, a kinél a megtartott házkutatás alkalmával több oly levelet találtak a bécsi ügynököktől, melyekből kétségtelenül megállapítható, hogy Schweiger tisztában volt azzal, hogy micsoda sors fog várni az általa elcsábított magyar lányokra. A csendőrség ennél fogva Schweigert fogva tartotta, s mivel kiderült, hogy több ilyen ügynök is működik a délvidéken, ezek elfogatása iránt is intézkedtek.

A kukorica szokványok változása Bécsben. A bécsi tőzsde megváltoztatta a kukorica-kereskedelem szokásait. Eszerint nem szabad szállítani csinkantint-tengerit, elfajult csinkantint, fehér lófog tengerit vagy székel-kukoricát; nem szállítható továbbá az olyan tengeri, amely a szem száma szerint több mint 8% csinkantint vagy fehér lófog-tengerit tartalmaz. Fehér gömbölyű tengeri és sárga lófog-tengeri, azonban tisztán vagy sárga tengerivel keverten «tengeri» gyanánt szállítható.

Gabona-áraink. Legutóbbi szeptember 7-én tartott, pénteki hetivásárunkon a következő gabona árakat jegyezték métermázsánként:

Buza	— — —	6 frt 80 kr.	7 frt — kr.
Rozs	— — —	5 frt 90 kr.	6 frt — kr.
Arpa	— — —	5 frt 10 kr.	5 frt 20 kr.
Zab	— — —	4 frt 60 kr.	4 frt 70 kr.
Kukorica	— — —	6 frt 40 kr.	6 frt 50 kr.

Felelős szerkesztő: **STOCZEK KÁROLY.**

Hirdetések.

1135 eln. 1900. sz.

Pályázati hirdetés.

Szabadka sz. kir. város főgymnasiumánál egy rendes rajztanári állás van üresedésben, melyre ezennel pályázatot hirdetek, megjelgyezvén, hogy ezen állás évi 2400 kor. évi fizetés, 400 kor. lakpénz és 200 kor. ötöd-éves korpótlékkal van összekötve, továbbá, hogy a törzsfizetés a szolgálati időben 6 évenként 200 koronával, a betöltött 18 évi szolgálat után pedig még két ízben évi 400 koronával emelkedhetik.

Felhívom tehát mindazokat, akik ezen állásra pályázni óhajtanak, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványukat legkésőbb **1. évi szeptember hó 20-ig** Méltóságos Schmausz Endre úrnál Szabadka sz. kir. és Baja thj. felruházott városok főispánjánál Szabadkán nyujtsák be, miután az ezen határidő után beérkező folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

Szabadkán, 1900. évi szeptember hó 6-án.

Dr. Gyorgyevits Szredoje,
h. polgármester.

Nyom. Szabados Szabónál Szabadkán.

1492/1900. szám

Árverési hirdetés.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel köz-hírré teszi, hogy a szabadkai kir. járásbíróság 1900. V. 344/1 számú végzése által a szabadalmazott osztrák-magyar államvasut társaság javára Balázs Testvérek szabadkai cég ellen 750 kor. 08 fill. tőke, ennek 1900. évi január hó 15 napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 79 kor 96 fill. per-költség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság felülfoglalt és 710 koronára becsült préselőgép és sutuból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek az 1900 V. 344/5 sz. kiküldést rendelő végzése folytán a helyszínén, vagyis Szabadkán VII. kör. 362. hsz. a leendő eszközlésére **1900-ik év szept. hó 13-ik napjának délelőtt 8^{1/2} órája** határidőű kintuzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Szabadkán, 1900. évi auguszt. hó 30. napján.

Bende Ignác,
kir. bír. végrehajtó.

6. sz. ig. vál. 900.

Hirdetés.

A városi adóhivatal az 1901. évre érvény-nyel bíró legtöbb adófizetők névjegyzékének összeállítására vonatkozó adókimutatást a városi tanácshoz beterjesztvén, ezennel közhírré teszem, hogy ezen adókimutatás a főjegyzői hivatalban közszemlére kitétetett, ahól az az érdekeltek részéről betekinhető és az arra vonatkozó netán szükséges felszólamlások megtehetőek.

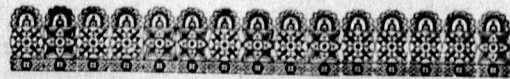
Egyben értesitem a t. közönséget, hogy a legtöbb adót fizetők jövő évre érvényes névjegyzékének összeállítására az igazoló választmány **1. évi szeptember hó 15-én d. u 3 órakor** a városház tanács-ermében összeül, amely alkalommal mindazok akik az 1886. XXI. t. c. 26. §-a alapján az évi adó kétszeres számításának kedvezményét igénybe venni óhajtják, az ülés tartama alatt e végből szóval, vagy írásban jelentkezni és jogosultságukat igazolni tartoznak.

Szabadkán, 1900. évi szeptember hó 1-én.

Dr. Gyorgyevich Szredoje,

1—2

h. polgármester.

Hirdetések

jutányos áron

felvételnek

lapunk kiadóhivatalában.

